

FIIA 21/2014

COMMENT

András Rácz
Vanhempi tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Moldovan EU-myönteinen linja ei ole kirkossa kuulutettu >

Parlamenttivaalien tulokset osoittavat Moldovan syvän kahtiajakautuneisuuden

Moldovaa vuodesta 2009 hallinneet EU-mieliset puolueet voittivat marraskuun lopussa pidetyt parlamenttivaalit. Moldovan eurooppalainen integraatio on edennyt lupaavasti, mutta myös Venäjä-myönteiset puolueet keräsivät vaaleissa huomattavan kannatuksen. Moldova on yhä hyvin jakautunut maa.

Moldovaa on maan eurooppalais-
tumis- ja modernisaatiokehityksen
ansioista jo vuosien ajan pidetty
Euroopan unionin itäisten kump-
panimaiden mallioppilana. Touko-
kuusta 2014 lähtien moldovalaiset
ovat saaneet matkustaa EU-alueelle
ilman viisumia, ja kesäkuussa
allekirjoitettiin unionin ja Moldovan
välinen assosiaatiosopimus.

Moldovan Eurooppa-mielisten,
uudistushaluisten puolueiden koaliti-
tio – jonka muodostavat liberaalide-
mokraattinen puolue, liberaalipuolue
ja demokraattipuolue – on joutunut
toimimaan hyvin haasteellisessa
ympäristössä, mutta on onnistunut
lähentämään Moldovaa Euroopan
unioniin. Koalitio nousi valtaan
vuonna 2009 useita kuukausia jat-
kuneiden mellakoiden ja poliittisen
kuohunnan jälkeen. Vuonna 2013
hallituskoalitiota oli järjesteltävä
uusiksi, kun hallitus oli hävinnyt
epäluottamusäänestyksen.

Moldovan vaalit on niin Moldo-
vassa kuin ulkomaillakin nähty ni-
menomaan valintana lännen ja idän,
Euroopan unionin ja Venäjän välillä.
Monet läntiset johtajat, kuten Saksan
liittokansleri Angela Merkel ja Puolan
presidentti Bronisław Komorowski,
samoin kuin Ukrainan presidentti
Petro Porošenko ovat ilmaisseet
tukensa Moldovan Eurooppa-
suuntautuneelle politiikalle.

Venäjä on puolestaan lukuisia
kertoja ilmaissut vastustavansa
Moldovan hallituksen Eurooppa-
suuntautunutta politiikkaa. Kun
Moldovan parlamentti heinäkuussa
2014 ratifioi EU:n kanssa solmitun
assosiaatiosopimuksen, Venäjä asetti
laajan tuontikiellon moldovalaisille
hedelmille. Tuontikiellon virallisena
syyinä oli turvata kasvinterveys.
Toisaalta Venäjä oli jo ennen hedel-
mäkieltoa rajoittanut tuontia Mol-
dovasta sitä mukaa kun Moldova oli
edennyt EU-integraatiossa.

Venäjä on länsimaiden tavoin
tehnyt selväksi, mitkä Moldovan
puolueista ovat sen mieleen. Venä-
läismyönteisen sosialistipuolueen
johtajat vierailivat Moskovassa ensin
kesäkuussa ja uudelleen vain hieman
ennen vaaleja. Toinen Venäjältä
huomattavaa tukea saanut puolue
oli Isänmaa-puolue (Patria), jota
johtaa tunnettu liikemies Renato
Usatii. Hänen väitetään ansainneen
omaisuutensa suhteillaan Venäjän
valtionrautateihin.

Moldovan korkein oikeus kuiten-
kin sulki Isänmaa-puolueen ulos
vaaleista vain muutamaa päivää
ennen vaalipäivää. Puolueen syy-
tettiin vastaanottaneen ulkomaista
rahoitusta, minkä Moldovan lain-
säädäntö kieltää. Jo helmikuussa
2014 Venäjä tuki laillisuudeltaan
kyseenalaista kansanäänestystä

etelämoldovalaisella Gagauzian
itsehallintoalueella. Äänestyksessä
gagauzialaisten enemmistö kannatti
liittymistä Venäjä-vetoiseen tulli-
liittoon.

Parlamenttivaalit toimitettiin
asianmukaisesti, joskin Venäjällä
asuvilla moldovalaisilla siirto-
työläisillä oli vaikeuksia päästä
äänestämään. Etyjin 1. joulukuuta
antaman lausunnon mukaan ihmi-
sille oli syntynyt vaikutelma siitä,
että hallitus pyrki hankaloittamaan
Venäjällä asuvien moldovalaisien
äänestämistä. Moldovan runsaasta
kolmesta miljoonasta äänestäjästä
noin 400 000–500 000 asuu
Venäjällä, eli heidän äänillään on
Moldovan vaaleissa suuri merkitys.

Alustavien tulosten mukaan
Eurooppa-myönteisten puolueiden
koalitio voitti vaalit, vaikka suu-
rimmaksi puolueeksi nousikin
20,87 prosenttia ääniosuudella
Venäjä-myönteinen sosialistipuolue.
Se saa parlamenttiin 25 paikkaa.
Liberaalidemokraatit saavat 23 paik-
kaa, Moldovaa vuosina 2001–2009
hallinnut kommunistipuolue 21
paikkaa, demokraattinen puolue
19 paikkaa ja liberaalipuolue 13
paikkaa. Sosialistipuolue menestyi
paljon ennusteita paremmin, sillä
vaaleista suljetun Isänmaa-puolueen
kannattajat siirtyivät jäljelle jääneen
Venäjä-myönteisen puolueen taakse.

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

(09) 432 7000

Fax

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

Kolme Eurooppa-suuntautunutta puoluetta saavat siis yhteensä 55 paikkaa 101:stä eli yksinkertaisen enemmistön. Vaikka kommunistipuolue olisi valmis koalitioon sosialistien kanssa, puolueiden yhteensä 46 paikkaa eivät riittäisi enemmistöön. Näin ollen presidentti Nicolae Timofti kehottaneekin Eurooppa-myönteisiä puolueita muodostamaan hallituksen.

Vaalitulos osoittaa selvästi, että Moldova on yhä hyvin kahtiajakautunut yhteiskunta lukuisista hallinnollisista, poliittisista ja taloudellisista uudistuksista huolimatta. Lisäksi maa on yhä yksi Euroopan köyhimmistä: ostovoimakorjattu bruttokansantulo henkeä kohden on vain noin 4 670 dollaria – noin yksi yhdeksäsosa siitä mitä Suomessa. Korruptio on levinnyt laajalle, ja rapistumaan päässeen infrastruktuurin kohentaminen vie kymmeniä vuosia.

Venäjän vaikutusvalta Moldovaan ei ole hiipumassa. Moskovalla on edelleen käytössään samat poliittiset ja taloudelliset painostuskeinot kuin tähänkin asti: Moldova on riippuvainen energiantuonnista Venäjältä; kansallinen kaasunjakelu-yhtiö on venäläisomistuksessa; sadattuhannet moldovalaiset asuvat Venäjällä; ja ennen kaikkea Moldovasta irtautuneen ja Venäjään tukeutuvan Transnistrian alueen tilanne on edelleen

selvittämättä. Kamppailu Moldovan geopoliittisista valinnoista on kaikkea muuta kuin ratkaistu.